

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).

Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.

Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.

Для заграшчы удвая даражэй.

Аплата надрукаваннага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Доля самаўрадаў.

Адначасна з працаю соймавай канстытуцыйнай камісіі ў мэтах шукання спосабаў як загарадзіць беларускаму і ўкраінскаму прадстаўніцтву дарогу ў Сойм і Сэнат, бурліць праца і ў адміністрацыйнай камісіі над тым, каб ня даць нам самаўрадаў. Як ведама, дагэтуль мы ня мелі самаўрадаў, бо пераважна, што нас найболей абходзе — валасны самаўрад або быў вызначаны старастаю, або, калі і выбраны, дык час яго паўнамоцтва ўжо даўно кончыўся. Новыя выбары не вызначаюцца, што матывіруецца, быццам, адсутнасцю самаўрадавага закону. Урад не сьпяшаецца з тым, каб самаўрадавыя законы скараў былі выданы, а Сойм у сваёй адміністрацыйнай камісіі ніяк ня можа развалкаваць праектаў гэтых законаў. У чым-жа тут рэч? Чаму языковыя ўставы, як „падарунак“ для нацыянальных меншасцяў былі ў такім паспеху выдаваны, а самаўрадавых законаў ня могуць ніяк выпусьціць з мураў Сойму?

— Бо польскія соймавыя клубы імкнуцца да таго, каб у самаўрадах панавалі Палякі, а правіца, дык мала гэтага, — жадае, каб у самаўрадах панавалі Палякі ды, выключна багатыя клясы. На грунце гэтага ў іх няма згоды, а дзеля таго, ніяк ня могуць у працягу чатырох гадоў прыняць самаўрадавых законаў.

Перадусім праектуецца, каб войт уладаў польскай мовай у гутарцы і на пісьме. Дык гэтага ўжо даволі, каб ня быць Беларусу войтам; гэта — ясна для кожнага з нас.

Усё гэта праектуецца дзеля таго, каб без ніякага скандалу, быццам на законнай аснове, не дапусьціць нас да самаўрадаў, ды каб па цяперашняму так і пакінуць яго, ў руках панкоў, асаднікаў ды розных прылудаў да нашых берагоў.

І вось, разумеючы гэта, час ад часу, парушалася справа ў Сойме, але канчалася на нічым, бо не знаходзілася гэтакае польскае галавы, якая-бы магла найці спосаб недапушчэньня Беларусаў і Украінцаў да самаўрадаў. Цяпер ў гэтай соймавай адміністрацыйнай камісіі, ёсьць аж шэсьць праектаў аб самаўрадах, з якімі не згаджаецца ўрад. Тут ізной, як у справе зьмены выбарнага закону да Сойму і Сэнату, магчыма, што ўрад выступіць са сваім уласным праектам. Якія-б ня былі розніцы між урадавым праектам а тымі соймавымі, у адным будучь яны згаджацца, а іменна: будучь імкнуцца не дапусьціць Беларусаў да самаўрадаў.

Вось у соймавых праектах далей ёсьць пункт, які гавора, што права да выбараў будзе мець той, у каго ёсьць нярухомая

Карэспандэнцыя з Радавай Беларусі.*)

Беларусь — земляробская старонка; фабрычна-заводзкая прамысловасьць развіта бліжэй да і то, галоўным чынам толькі дробная, пераробліваючая тутэйшыя вяскова-гаспадарчы сыры матэрыялы. Пераважную большасьць жыхарства складае сялянства — каля 88,5 проц.; на мястове жыхарства прыходзіцца ўсяго 14,5 проц., з якіх работніцкая кляса, беларускі пралетарыят мае толькі 2,4 проц.

Большасьць фабрык, існаваўшых на Беларусі да вайны — разбурана і знаходзіцца ў бязчынасьці. На іх напруту патрэбны вялікія сродкі, якіх у распараджэньні бальшавіцка-камісарскага ўраду, нацыяналізаваўшага ўсю прамысловасьць, ня маецца. Усяго ў БССР ёсьць 202 фабрычна-заводскіх прадпрыемстваў, у якіх працуе 17,026 работнікаў. З іх: дзяржаўных нацыяналізаваных прадпрыемстваў 137 (з агульнай лічбай занятых там работнікаў 85 проц.); коопэратыўна арандаваных 5 (з 1,2 проц. раб.); коопэратыўных ўласных 5 (з 1,3 проц. раб.); прыватных арандаваных 24 (з 2,5 проц. раб.); прыватных ўласных 9 (з 1,2 проц. раб.) і працоўных аб'яданьняў 22 (з 8,6 проц. раб.). Агульная вытворства усіх прадпрыемстваў дасягае 60 проц. даваеннага часу.

Без рагатае скаціны ёсьць 13,7 проц. а бягонных 69,7 проц. гаспадароў. Да вайны на 100 дзесяцін ворнага поля прыходзілася 88,2 галавы рабочае і крупнае рагатае скаціны, у 1926 годзе ўсяго толькі 74 галавы. Гэта паказвае, што беларуская сялянская гаспадарка ўсё яшчэ ня можа напавіцца ад тых бедаў, якія ёй прычыніла імперыялістычная вайна.

У сучаснасьці ў БССР існуе вялікая сялянская перанасяленасьць. У той час калі ў РСФСР на адну сялянскую гаспадарку прыпадае ў сярэднім 13,6 дзесяцін прыдатнай зямлі, а на ўсяму ССРР 12 дзесяцін, дык у БССР толькі 8,7 дзесяцін. Калі ўзяць пад увагу той факт, што сярэдняя норма сялянскае гаспадаркі зямельным аддзелам устаноўлена ў 11,8 дзесяцін, дык у БССР сярэдняя сялянская гаспадарка мае меней гэтай нормы на 35,6 проц. Тлумачыцца гэта тым, што на Беларусі раней, яшчэ ў дэвалюцыйны час, была большая гушчыня насяленьня, чым у другіх частках быўшае Расейскае імперыі, а галоўнае — калібсальных вымераў плошча зямлі не знаходзіцца ў вяскова-гаспадарчым карыстаньні. З усяе плошчы зям-

лі — пад лесам знаходзіцца 30,3 проц. і не прыгоднай (балоты і інш.), патрабуючай мелярацыі 10,3 проц.; прыдатнай зямлі вяскова-гаспадарчага карыстаньня ёсьць толькі 59,4 проц.

Да дэвалюцыі ў непрацоўным карыстаньні (у абшарнікаў, дзяржаўнай, манастырской і інш.) знаходзілася 27,2 проц. усей плошчы прыдатнай да вясковага гаспадарства зямлі. Адно з галоўных заваяваньняў дэвалюцыі — амаль-што ўся зямля перайшла ў працоўнае карыстаньне сялянства. У непрацоўным карыстаньні знаходзіцца цяпер 3,7 проц. усей плошчы зямлі ў форме дзяржаўнай уласнасьці — пад савецкімі гаспадаркамі, паказнымі і іншымі.

У рэзультате дэвалюцыі агульная плошча зямлі працоўнага карыстаньня павялічылася на 32,3 проц. (сюды ўходзіць частка зямель, якія раней залічаліся да няпрыгодных — дугі пасьбішча і інш.). Але-ж гэты, як можа здавацца, значны прырост зямлі зусім не здаваліў зямельнага голаду беларускага сялянства. У сярэднім гэты прырост выяўляецца ў наступных працэнтных лічбах: на адну гаспадарку прыспор даў 0,05 дзесяцін і на адну душу — 0,22 дзесяцін. Чаму-ж гэтакі вялікі прырост? А гэта дзеля таго гэтак сталася, што большая частка абшарнічых зямель беспасярэдня перайшла ў рукі тых парабкоў, якія фактычна гэтыя землі абраблялі і ў значнай долі з яе выкарысталі розныя прышлыя з места дэклісыраваныя элементы, якія ў рэзультате паніжэньня прамысловасьці і другіх прычынаў, змушаны былі перасяліцца з места ў вёску. Фактычна зямельная дэвалюцыя так неарганізавана праводзілася, што зямлю, хто атрымаў, а хто і не. Значная частка сялянскіх гаспадарак, пэўна, не атрымала і гэтага маленькага прыспору, астаўшыя пры старым сваім вузкім надзеле.

Большасьць сялянства ў Усходняй Беларусі ёсьць бядняцкае і сярэдняцкае. Зямельны голад па даўнейшаму жорстка гняце; які-ж выхад з гэтага цяжкага палажэньня?

Устанавіўшы мінімальную норму сялянскае гаспадаркі ад 4,6 дзесяцін. да 6,9 дзесяцін, у залежнасьці ад раёну, бальшавіцкі ўрад Усх. Бе-

*) Гэтая карэспандэнцыя А. Менчука зьмешчана ў мясячніку „Рэвалюцыйная Расея“. Як надаць цікавая, часткова падаецца ў „Сял. Ніва“.

маемасьць ды хто плаціць беспасярэдня падаткі. Значна работнікі і дворныя парабкі зусім выключаюцца ад права да голасу. Апрача гэтага праектуецца, таму выбаршчыку, які мае большую маемасьць, даць некалькі галасоў, залежна ад вялікасці маемасьці, а так сама дабавіць і на навукковы пэнз. Дык усё гэта якраз абшарнікам на руку, бо яны і багатыя і вучоныя. Таксама праектуецца, надаць большую колькасць галасоў таму, хто служыў ахвотнікам у польскім войску.

Дык вось пытаньне: хто ў нас мае вялікую маемасьць? — Паляк. Хто служыў ахвотнікам у польскім войску? — Паляк. Хто ўладае польскай мовай? — Паляк. Бе-

ларус нават каб і ўладаў, то калі ён будзе ня мілы старасьце, дык заўсёды будзе прызнана за мала грамадзкую ў польскай мове.

Робячы гэтак, Палякі пэўна могуць выціснуць нас з самаўрадаў кожны раз і ў далейшым, як рабілі гэта да гэтага часу, але, пры гэтым заклікаць нас да леальнасьці і жадаць дзяржаўнага патрыятызму павінна быць ім сорамна.

Проці ўсякіх замахаў на нашыя правы, мы на гэтым месцы катэгарычна пратэстуем. Выбары да самаўрадаў павінна быць прапарцыянальна да жыхарства самаўрадавай тэрыторыяльнай адзінкі і адбывацца без ніякіх падзелаў на курыі.

Ст. Рубель.

Пратэст беларускіх і украінскіх паслоу.

На паседжаньні адміністрацыйнай камісіі Сойму ў часе разгляду праектаў аб самаўрадавых законах, калі быў прыняты 58 артыкул, у якім гаворыцца, што валасным войтам і яго заступнікам можа быць толькі той, хто ўмее гаварыць і пісаць папольску, бяручы пад увагу што: гэтым самым артыкулам касуюцца для нацыянальных меншасцяў усе самаўрадавыя законы, бо гэтым артыкулам даецца поўная воля старасьце, які будзе зацьвярджаць і экзаменаваць выбранага войта, а цераз гэта будучы надужыцьці, калі выбраная асоба на войта ня будзе падабацца п. старасьце. Пасол Ярэміч на знак пратэсту зляжыў гэтакую заяву:

„Дзеля таго, што сябры адміністрацыйнай камісіі як ад правіцы, таксама і ад лівіцы пагадзіліся ў прыняцьці 58 артыкулу, які выразна скіраваны проціў нацыянальных меншасцяў, а таксама і дзеля таго, што і другія артыкулы ня меней крыўдзяць наш народ, я, ад імя Беларускага і Украінскага Пасольскага Клубу горача пратэс-

тую проці пагвалчэньня правоў нашага народу і на знак пратэсту пакідаю салю паседжаньняў і далей удзелу пры разглядзе праектаў аб самаўрадавых законах браць ня буду. Ярэміч“.

Гэтую прапазыцыю падпісаў Украінец пасол Любарскі, падобную-ж заяву зляжыў прадстаўнік Жыдоўскага Клубу пасол Унзлер.

Старшыня камісіі д-р Путэк звярнуўся пры гэтым да пасла Ярэміча з гэтакімі словамі: Калега, ведайце, што як выйдзеце з камісіі і ня будзеце прысутнымі, дык не атрымаеце пэнсіі! На што пасол Ярэміч адказаў: „Калі адбіраеце ад нашага народу самаўрады, дык адбярыце і пэнсію мне (djety): але-ж гэтым не запужаеце“ і пакінуў паседжаньне.

Зьезд польскіх асаднікаў Віленскага ваяводства.

3 і 4 сакавіка адбыўся зьезд польскіх асаднікаў Віленскай зямлі; на якім высветлілася, што на тэрыторыі віленскага ваяводства існуе 1104 асады, якія належаць да саюзу асаднікаў з агульнай лічбай 1100 сяброў.

Асаднікамі занята зямлі на тэрыторыі пашыці павятаў Віленскага ваяводства—31538 гэктараў у гэтакім парадку: у Браслаўскім павеце на 128 прыналежаць да саюзу асаднікаў прыходзіцца 2775 гэктараў зямлі; у Ашмянскім павеце на 187 асаднікаў—6804 гэкт. зямлі; у Сьвянцянскім павеце на 63 асады.—2875 гэкт. зямлі; у Віленска-Троцкім павеце на 466 асад.—4106 гэкт. зямлі і ў Вялейскім павеце на 282 асад.—7700 гэкт. зямлі.

Як вынікае з дакладаў, дык гаспадарчае палажэньне асаднікаў ёсьць надта (далікатна кажучы) скромнае. Усе дэлегаты гэтага зьезду цьвердзяць, што прычынай гэтаму ёсьць адсутнасьць крэдытаў, хаця на зьездзе выясьнілася, што за месяц студзень і люты г. г. прызнаны крэдыты 46 асаднікам на агульную суму 45.550 золотых; у сваіх паставах зьезд, не абяцаючы нічога на карысьць дзяржавы, дамагаецца рожнага роду палепшаньня жыцьця асаднікаў цераз дапамогу праўную і грашовую ад дзяржаўных уладаў.

ларусі прызнае не рацыянальным існаваньне сялянскіх гаспадарак, якія маюць колькасць зямлі ніжэй гэтае нормы. Але-ж гэтакіх гаспадарак лічыцца да 250 тысячаў; што з імі рабіць? Пастаноўлена надзяліць іх зямлёю. Але-ж лёгка гэта толькі гаварыць. Дзе-ж узяць свабодную зямлю?

Дзеля разьвязаньня гэтага цяжкага пытання ёсьць дзьве магчымасьці: перасяленьне ў іншыя раёны Радавага Саюзу, што ня можа даць важкіх рэзультатаў ці — прарабіць другую аграрную рэвалюцыю — правасьці мелярацыю ўсяе няпрыгоднае зямлі. Бальшавікі прызначаюць яшчэ і трэйцюю магчымасьць — адрэзка зямлі ў вялікіх гаспадарак і прырэзка драбнейшым, але-ж гэта ня ёсьць выхад з палажэньня. Гэта ўнясе толькі непатрэбны і шкодны антагонізм у вёску, у асаблівасьці, калі ўзяць пад увагу, што тыя вялікія сялянскія гаспадаркі — працоўны, абрабляючыя свой надзел уласнымі сіламі абмежаванага аб'яднаньня — працоўнай сям'і. Ужо лепей было-б, каб яны зрабілі адрэзку зямлі ў рожнага роду дзяржаўных гаспадарак, гэта было-б у шмат разоў выгадней.

(Далей будзе).

„Тыдзень трэзвасьці“.

„Выпіў Куба да Якуба поўным кубкам“ і г. д....

Я старэнькі векам. Бачыў шмат чаго ў сваім жыцьці. (Натуральна, добрага—дык мала...) Ну, калі кажу шмат—дык шмат! На маё „няшчасьце“—я радзіўся Беларусам (тут дык я не вінават...) А калі Беларусь—то ў нашым сучасным жыцьці ў Заходняй палаці Краю знача ох, шмат чаго і нічога! — „Як-жа гэта? Беларусы маюць і вочы і ўсё такое... — гаварыла жонка нашага начальніка, прыхаўшай з Пазнанскага. — Чаму яны глядзяць і так мала бачаць?..“

Так мая панічка! Мы старыя людзі бачым, разумеем і казаць кажам—ды ўжо ўсё збрыдла. Хоць лопні—цябе ня слухаюць. „Хам у лапцях—яго слухаць! Скаціна безгалосая“—ды і другія „далікатнасьці“ агульна чалавечыя чуюм. А „далікатнасьці палітычныя“! О, хо! хо... Пачынаюцца ад бальшавіка ды ў гару... „Маўчаць!“—Каманда.

Ды аб гэтым я другім разам напишу да свайго П. Рэдактара. Цяпер-жа апішу як у нас гавелі... тцьфу! Тразьвелі! Нейкі значыцца быў тут „тыдзень“ такі... (ня ведаю ці толькі тут, ці яшчэ дзе быў?) Пашоў я ў мястэчка зарабіць крыху на соль. Можна дровы каму пасячы можа што іншае... Прыходжу да адной пані дужа багатай (наезнай).

— Ага, добра — кажа. — Пасячыць ўсе гэтыя дровы, што на дварэ.

— Добра, мая панічка.

— А колька-ж возьміце за работу?—пытае.

— Ну што-ж, панічка. За дзень не пашчанаеш, шмат дроў—трэ' трэ залатовачкі...

— Што?! Тры! На гарэлку?!

— Ды не на гарэлку, — кажу, панічка, а на соль...

— А ці ведаеш „człowiecze“ (дзякуй і за гэта слова), што гарэлкі ня можна піць. Цяпер ёсьць нават такі „тыдзень“ трэзвасьці: каб га-

рэлкі ня піць, такая цяпер прапаганда і г. д. Вось тут у маім доме і камітэт такі ёсьць...

— Ды мне не на гарэл...

— Злоты хочаш за работу?

— Крыўдна, панічка... За дзень не пасячэш...

— Ну, як сабе хочаш!

Падумаў я крыху—ды стаў сячы... трэ' зарабіць—думаю... нічога... Папрацаваў я цэлы дзеньчак (нават есьці не дала) ды і ня кончыў усіх дроў. Пашоў нанач да хаты. Бачу на дарозе стаяць знаёмыя мне хурманкі каля карчмы. Пад'еду—думаю. Аж выходзе сусед мой.

— Зайдзі, брацішку—кажа—сюды. Зара паедзем.

Уваходжу. Сядзяць усе суседзі. Сялядцы з хлебам ядуць, а гарэлкі ня відаць... Нешта, нейкае—думаю... Чаму-ж гэта так? Аж урэшце чую, як карчмар голасна кажа:

— Гарэлкі сьвёння няма! Цяпер „тыдзень трэзвасьці“ (бач і ён знае). Тут вялікі камітэт ёсьць, кожны дзень паседжаньні—дык забралі ў мяне пасьледнюю гарэлку. Заўтра прывязуць.

А дзякуй Богу—думаю, хоць раз у год у карчме дзень трэзвасьці завёўся, а то тыдзень... Пасядзеў я з суседзямі, пагутарыў, узяў на павер крыху солі (панічка мая яшчэ мне не заплаціла) ды і паехалі да хаты.

Уяжджаем мы ўжо ў вёску. Бачым народ у нейкага возу—цьма! Так—сабе думаю.—Ці ня прапаганда тут „трэзвасьці“ як мне гэная пані казалася? Ды што гэта? Знаёмы з мястэчка. Сьляпы Ёсель сядзіць на возе і бутэльку ў руках трымае.

— Амерыканская гарэлка—крычыць—маняпольку ў мястэчку выпілі. Цяпер там „тыдзень трэзвасьці“—(а бадай-цябе—і ён знае).

Паглядзелі сьляпы некатарыя—ды сплываючы адходзяць; маладзёж ля возу круціцца... ды відаць нешта не густое. Сталі і мы.

— Э, газоўка! (дэнатурат). Хай яна галавой паложалася—сусед мой кажа. Ды што ты Ёсель ляк ад коркаў паадзіраў?! Відаць адкарковываў ды вады даліваў.

— Хохан ты—адказывае.—Хочаш за зло-

3 жыцьця Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Паседжаньне Рады Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

На аснове §§ 22, 24, 26 і 27 Статуту Т-ва дня 24 сакавіка а 11 гадз. раніцай у памешканьні Інстытуту ў Вільні (Завальная 6—5) адбудзеца звычайнае паседжаньне Рады Т-ва Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры з наступным парадкам дня:

- 1) Справаздача Цэнтральнага Ўраду Інстытуту і Рэвізыйнае Камісіі.
- 2) Падзел гурткоў на аддзелы.
- 3) Зацьверджаньне Рэгуляміну Інстытуту.
- 4) Змены Статуту Т-ва.
- 5) Зацьверджаньне бюджэту на 1927 год.
- 6) Вольныя прапазыцыі.
- 7) Плян далейшай працы.
- 8) Вягучыя справы.
- 9) Выбары сяброў Цэнтральнага Ўраду і Рэвізыйнае Камісіі.

Цэнтр. Урад Інстытуту.

8.ІІІ. 1927 г.

Да ведама Гурткоў Наваградзкага Аддзелу.

Гэтым паведамляем, што згодна з § 11 Рэгуляміну Інстытуту дня 20 г. сакавіка а гадзіне 12 дня ў Наваградку пачнецца сабраньне дэлегатаў Наваградзкага Аддзелу Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

Парадак дня:

1. Адчыненне сабраньня.
2. Справаздача Ураду Наваградзкага Аддзелу.
3. Ад далейшай працы Інстытуту.
4. Вольныя прапазыцыі.
5. Выбару новага ўраду Аддзелу.

Усім гуртком Наваградзкага Аддзелу звяртаем увагу на § 11 Рэгуляміну і просім прытарнавацца да яго (паступіць згодна з гэтым параграфам).

Урад Наваградзкага Аддзелу.

Ніколі не зністажай газэты,
прачыташы дай яе суседу.

ты бутэльку спірту мець? Ды я вады не даліваў! (тут ён пачаў клясьціся). Я толькі працьвіць каб прытаней піць было.—З гэтым мы і паехалі. Куплялі—як кажуць некатарыя. Ну, што-ж? Сама ў вёску рухомая карчма едзе, ды яшчэ з таннай „амэрыканскай“ гарэлкай... Ідуць некатарыя на той сьвет праз яе, ох! ідуць...

На другі дзень, ранічкай—пашоў я работу канчаць. Кончыў парой і іду на заплату.

— Буйна пасек!—кажа пані.—За гэтакую работу і златага шкада даць.

— Ды, панічка—кажу—чуць ня два дні сек, ды-ж мне на со...

— Маеш злоты! Толькі не прапі, бо ўсе вы п'яніцы!...

— Ды, мая панічка, дзе мне да гарэлкі: солі няма, дзеці галодныя... ды і гарэлкі ў мястэчку, кажуць, няма; нейкі тыдзень цяпер, кажуць, такі...

Разьвітаўся я ды вышаў. Гляджу, у сенях бутэлькі ад гарэлкі парожнія валяюцца. Ды шмат іх. Вярнуўся ды кажу:

— Панічка мая! Дайце мне з адну бутэльку парожнюю! Прадам ды дзеціям гасьцінчык куплю: мо' булачку, мо' што...

— Забяры іх сабе—кажа.

Я давай збіраць бутэлькі. Ня было ў што, скінаў кажух (мароз быў, а тут адна кашуля дый тая падзёртая) ды ў кажух. Вягом да карчмы, а мароз плечы кусае!... Тут лічыць. А брацічкі 93 бутэлькі. Заплаціў мне карчмар па 5 грошаў за штуку. Цяпер я аджыў! Купіў пару булак, вялізарнаю булку хлеба (бо сама бульба бяз зьмены-крэпка надаела) ды падекаківаючы—дамоў! Якая была радасьць дзяцей—гэта мне цяжка апісаць. Елі ды добры смак хвалілі. А я ім адно кажу: маціца Бога, каб часцей былі гэтыя „тыдні трэзвасьці“ дык тады мо' яшчэ раз такі вам гасьцінец прынясу. Ды ня ведаю—ці не раз толькі гэта ў год бывае? Будзьце ласкавы, П. Рэдактар, мне адпісаць—ці раз у год, ці часцей можна яго спадзявацца?...

С....а.

Памяці Антона Лявіцкага (Ядвігіна Ш.)

Пяць гадоў таму назад перастала біцца вялікае сэрца беларускага мастака слова Антона Лявіцкага, які ў беларускай літаратуры ведамы як Ядвігін Ш.

Антон Лявіцкі належаў да тэй невяліччай лічбова, але магутнай духам, групы беларускіх працаўнікоў на нацыянальным грунце, якія ня глядзячы на цяжкія абставіны і жорсткія ўмовы палітычнага беларускага жыцця пачалі раскапываць беларускую Помню, пачалі будаваць новы гмах Беларускага Адраджэння і паказалі шлях беларускаму мастацтву на Парнас.

Нямнога ўжо асталася яго спадчына, пякотнае жыццё абвадзіўшы па ўсіх цяжкіх муках, муках і нягодах кінула іх у супакойныя аховы смерці... пакінуўшы нам іх вялікія запавядзі: любіць родны народ, родную старонку і адзначаным шляхам ісьці далей да сонца, да сьветлай і шчаслівай будучыны цераз цяжкую і пакутную сучаснасьць.

Але, на вялікі жал, з лічбы тых нямногіх пачынальнікаў, якія яшчэ жывуць, некаторыя змянілі тым запавядзям і паняслі родны сьцяг, паслухмяныя варожым нам волатам, на спатканьне і прывітаньне чужацкага панаваньня, якое мучыць і выкарыстае нас і фізычна і духова.

Табе-ж дачымаўшаму да канчатку наш нацыянальны сьцяг на ўласным грунце—вялікая пашана! Табе, дарагі Антон Лявіцкі, аддаем мы чэсьць, і прысягаем у гэтыя пятыя ўгодкі твайго пераходу ў новы сьвет, што мы твае спадкабернікі, будзем вернымі тваім запавядзям, каб спаткацца з табою ў новым жыцці з чыстым сумленьнем, спакойнаю душою і не выклікаць твайго дакору!

Ст. Ясн.

25.ІІІ. 1918.

Як на нашай Русі Белай
Сталі званы модна біць
Ў аб пабедзі думы сьмелай
Сталі звонка гаварыць:
Задрыжэлі сёлы й вёскі,
Задрыжэў нат слаўны Менск,
Задрыжэлі ўсе палоскі
Ад Асоўца пад Смаленск.
Едзе Люд на Веча Славы,
Едзе Люд вітаць байцоў
І фундамент для Дзяржавы
Сьвенціць звычай айцоў.
Загудзелі званы ў вежах,
Распусціўся ў сэрцах Май
І ў абшырных нашых межах
Загрэмела: «Вольны Край!»...
Як на нашай Русі Белай
Нахлынула ўража раць;
З табуна арды здзічэлай
Ўчулась «біць і рабаваць!»...
Занямелі сёлы й вёскі,
Занямеў нат слаўны Менск,
Занямелі ўсе палоскі
Ад Асоўца пад Смаленск.
Млее бацька каля печы,
У вастрогах гіне сын,
Змоўк у вежы звон аб Вечы,
Зноў над намі панскі чын.

НАВІНЫ

— **Беларуская лекцыя.** У нядзелю, 6-га сакавіка ў памешканьні Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры адбылася лекцыя, аб'яднаўшы на Беларусі, якую з паказальнымі сьветавамі абразкамі прачытаў інж. Дубейкоўскі. Далейшы працяг лекцыі будзе прачытаны інж. Дубейкоўскім у памешканьні Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў нядзелю 13 сакавіка.

— **Беларуская школьная справа.** Віленская школьная кураторыя накіравалася да апрацаваньня і выдаваньня школьных падручнікаў у беларускай мове. Два тыдні таму назад была склікана спецыяльная камісія ў гэтай справе, якая засядала 6 дзён. Цяпер ужо спецыялісты прыступілі да тлумачэньня з польскай мовы на беларускую некаторых падручнікаў.

— **Справа школьнага плебісцыту на абшары Віленшчыны.** У пятніцу 4.ІІІ. віленскі школьны куратар запрасіў да сябе прадстаўнікоў прэсы. У размове з імі была парухана справа школьнага плебісцыту. Куратар высвятліў, што справа гэтая зьяўляецца цяпер актуальнай (дзейнай), але вынікаў плебісцыту можна будзе чакаць не раней, чым у м. траўні. Як ужо і цяпер значылася ў паведах Дзісенскім, Вялейскім і Маладэчанскім быццам зьявіцца да 30 школаў утраквістычных, а можа некалькі і беларускіх.

— **Новая канфіскацыя.** 4.ІІІ. віленскія адміністрацыйныя ўлады канфіскавалі № 1 беларускай газеты „Наша Воля“ за арт. „Уваскрэсьце палітыкі мін. Грабскага“. Рэдактара цягнуць да адказнасьці па арт. 263 К. К.

— **Сьмерць Арцыбашава.** 3.ІІІ у Варшаве, у вайсковым госпіталі памёр у бязпрытомнасьці вядомы расейскі пісьменьнік Міхал Арцыбашаў.

— **Забойства.** Некалькі дзён таму назад у вёсцы Крынаўка Наваградзкага павету забіты Аксенці і Алёна Глудковы.

— **Дрэнныя справы.** У вёсцы Рацэвічы, Войстамскай воласьці на каталіцкіх запусьці атруціліся дэнагураваным сьпіртамі Дамінік Найгіч і Цыпрыян Андрэяўскі.

У вёсцы Сярэдня, Сьвянцянскага павету ў жыхара Ст. Януша атруціліся два госьці, а сам гаспадар у цяжкім палажэньні дастаўся да госпітала.

— **Выстаўка пчалярскіх вытвараў.** У чэрвені г. г. ў Празе Чэскай адбудзецца зьезд славянскіх пчаляроў і пры ім выстаўка пчалярскіх вытвараў, вульвэў, рожных прыладаў, літаратуры і інш. Вельмі пажадана было б каб і Беларусы былі прадстаўлены калі ні на зьездзе дык хоць на выстаўцы. Бліжэйшыя інфармацыі можна дастаць ад пчалярскага гуртка ў Празе. Карэспандэнцыю можна пасылаць па гэтакamu адрэсу: Michal Guzowsky. Praha II. Na Slupi, Studentsky domov.

3 жыцця пад Польшчай.

Матывы прысуду над паслом Ваявудзім.

Праца пасла Ваявудэкага, як даверанай асобы нацыянальнага аддзелу, зазначалася складаньнем пісьменных даносаў, а таксама і вусных інфармацыяў. Паказаньні сьведкі Сьвянечіча ўстанаўліваюць шматлічковыя рэфэрты для пасла Ваявудэкага ў 1923 і на пачатку 1924 года пісаў ён, Сьвянечіч, за плату. Рэфэратаў пісаных рукою пасла Ваявудэкага суд ня бачыў. Згодна заявы самага пасла Ваявудэкага, яго рэфэрты перапісваліся ў ІІ аддзеле, а арыгіналы зьяўталіся яму. Суд меў, пры разглядзе справы, рэфэрты толькі, пісаных рукою Сьвянечіча з апошніх месяцаў 1923 году, якія былі прадстаўлены нацыянальнаму аддзелу паслом Ваявудзімам.

Тыя рэфэрты маюць агульна-інфармацыйны характар аб палажэньні беларускае справы. Некаторыя з іх змяшчаюць, аднак-жа ўвагі, якія інфармуць урад аб сакрэтных матывах актуальнай палітыкі беларускага клібу (у школьных справах); другія выдаюць псеўдонімы беларускіх пісьменьнікаў, а таксама даносыць аб тым, што робяць беларускія студэнты і эмігранты ў Чэхаславакіі. Па прадстаўленьні рэфэрты п. Сьвянечіча аб Празе, дзе пісана аб 40 беларускіх саколах, якія гатовіліся да будучай барацьбы за незалежнасьць, пасол Ваявудзік заявіў, што таго рэфэрты перад даручэньнем яго ІІ аддзелу ня чытаў, бо каб прачытаў, дык пэўна што зьнішчыў-бы.

Адзін з рэфэратаў аб „Магчымасьці камуністычнай рэвалюцыі ў Польшчы“ (піра Сьвянечіча) быў нават тэмаю дыскусіі сярод прыцягнёў п. Ваявудэкага.

Самым цікавым дакумантам які меў даказаць, што пасол Ваявудзік вінаваціць сваіх калегаў (г. з. паслоў) ёсьць прадстаўленае суду панам віцэ-прэмерам Барлем пісьмо (пісанае на машыцы: „характарыстыка паслоў і сэнатараў“) з часоў беспасярэдня на выбарах 1922 г., якое змяшчае шмат інфармацыяў, якія мелі характар вінавачаньня некалькіх беларускіх паслоў і сэнатараў у праступнасьці перад уладамі.

Суд ня мог з паказаньняў сьведкаў сьцьвердзіць, ці ўсё тое пісьмо аб беларускіх паслах і сэнатарах апіраецца на інфармацыях пасла Ваявудэкага, сам п. Ваявудзік заявіў, што толькі некаторыя характарыстыкі паслоў апіраюцца на яго інфармацыях, але ў характарыстыках яго няма ніякага факту вінавачаньня. Праўда, б. афіцэр ІІ аддзелу пан Кульвеп дапускае што акрамя характарыстыкаў паслоў Барана і Якавіюка, іншыя характарыстыкі паходзяць ад другой рукі, але-ж і ён (Кульвеп) дакладна справу ня ведае і што толькі маёр Чарноцкі мог-бы паказаць нешта запраўднае але-ж маёр Чарноцкі ўжо памёр.

Пасол Ваявудзік атрымоўваў у 1923 і ў студзені 1924 года ад афіцэраў нацыянальнага аддзелу грошы чэскімі каронамі, пад правізарычныя распіскі з наступным разрахаваньнем—распіскамі тых асобаў, якім тыя грошы меліся выплачвацца. Суд меў перад сабою распіскі з лістападу і сьнежня 1923 г. і студзеня 1924 г. З заяваў пасла Ваявудэкага, Сьвянечіча і афіцэраў ІІ аддзелу вынікае, што пасол Ваявудзік браў грошы ад нацыянальнага аддзелу, амаль што ў працягу ўсяго 1923 году. Правізарычныя распіскі падпісваліся паслом Ваявудзім, згодна яго заяваў, — словамі: „А. Корчак“.

Разрахаунковыя распіскі падпісаны фальшывымі прозьвішчамі. Гэтак напр. Сьвянечіч падпісваўся фальшывым прозьвішчам „С. Карчынскі“.

Іншых асобаў, якія атрымоўвалі ад яго (Ваявудэкага) грошы і выдавалі распіскі, пасол Ваявудзік выдаць не хацеў хоць з паказаньняў суда, а таксама і пасла Хамінскага вынікае, што побач са Сьвянечічам існаваў яшчэ адзін платны інфарматар. Аб 8-мі распісках з лістападу і сьнежня 23 г. пасол Ваявудзік паясьняе, што дэзье азначаюць грашавую суму, якая выдана на палітычную арганізацыю ў Вільні, якую быў крэсавы гурток „Вызваленьня“. Аб распісках са студзеня 1924 г. сьцьвердзіў, што толькі малую частку тых грошаў даў сваім інфарматарам, а рэшту даў на палітычную акцыю крэсавата гуртка „Вызваленьня“.

З пасярод платных інфарматараў п. Ваявудэкага выкрыўся толькі пан Сьвянечіч.

Іншых прозьвішчаў, які п. Ваявудзік, які афіцэр ІІ аддзелу Г. Ш. Суду ня выдалі.

Усіх падпісчыкаў просім прыслаць належныя за газету грошы.

Што дзеецца ў сьвеце?

Сталін ня верыць у магчымасьць вайны.

Савецкая агенцыя ТАСС даносіць, што ў Маскве выступаючы на перадвыбарным сабранны Сталін адказваючы на запытаньне аб вайне, што ня верыць у магчымасьць вайны вясною, ці ўвосень. Хоць небяспэка вайны ёсьць, але-ж у гэтым годзе вайны ня будзе, бо ворагі Радавага Саюзу не прыгатаваліся і баяцца яе вынікаў.

Турэцка-расейскія гандлёвыя перагаворы.

Перагаворы, якія вяліся праз нейкі доўгі час у справе гандлёвага дагавору паміж Турцыяй і Рад. Расеяй закончыліся. Асягнута поўнае паразуменьне па ўсіх пунктах.

Расейска-эстонскія перагаворы.

2 г. сакавіка распачаліся перагаворы паміж Эстоніяй і Рад. Расеяй у справах дагавору аб ненападаньні.

Ангельскі бюджэт на паветраны флот.

На бюджэтны 1927—28 год Англія вызначыла 15 мільёнаў фунтаў штэрлінгаў на паветраны флот. Як вынікае з далучанага да бюджэту мэморыялу, дык колькасць чынных самалетаў у сучаснасьці раўняецца сіле 63 эскадраў.

Віхор.

Да Бюро Рэйтэра ў Лёндан даходзяць весткі з выспы Мадагаскару, што там страшэннай сілы віхор зьнішчыў порт Тамантаў затапіўшы пяць караблёў.

Літоўска-расейскі дагавор.

Літоўска-расейскі дагавор які быў падпісаны 28 верасьня 1926 году аб ненападаньні, Літва прадставіла ў сакрэтарыят Лігі Народаў на рэгістрацыю.

Выпадкі ў Кітаі.

Як даносіць „Temps“ з Шанхаю, дык прадстаўнікі кантонскага ўраду і прадстаўнік Англіі падпісалі ўмову ў справе канцэсію ў Кін-Кіангу. Згодна з гэтай умовай даўнейшая ангельская канцэсія і місія касуюцца. За гэта Кітайцы маюць выплаціць Ангельцам 40 тысяч дэляраў і кітайская паліцыя павінна поўніць там абавязкі бясьпечнасьці.

Згодна вестак Рэйтэра з Шанхаю, войска кантонскае арміі энэргічна імкнецца да калей Шанхай-Нанкін, якая зьяўляецца галоўнаю калейю у камунікацыі Чанг-Су-Фанга. Галоўныя атакі пакіраваны на Су-Чу, адлегласьці 50 анг. міляў ад Шанхаю.

Беларускія пчалары!

У чэрвеню г. г. адбудзецца зьезд у Празе Чэскай „Славянскіх Пчалароў“. Пажадана было-б, каб беларускія пчалары былі прысутныя на ім. Як ведама беларускае пчаларства вельмі старое. У сярэдніх вякох находзімо гандлёвыя дагаворы з чужымі дзяржавамі аб гандлю мёдам і воскам. Перад вайной беларускае пчаларства таксама займала неапошнія месца ў Эўропе. Праўда, вайна зьніштожыла зусім нашы пчолы, але пчаларства хутка адраділася і вельмі шпарка ідзе наперад. Як і ўсякая новая гаспадарка, пчаларства патрабуе прафэсійнальнае арганізацыі, асабліва-ж патрэба яе адчуваецца пры недахваце мёду і воску. Хто мае колькі дзесяткаў вульлеў, той можа свае вытворы завясыці ў места, але гаспадар, маючы два-тры вульлі, няможа сабе на гэта пазволіць. Тое самае і з новымі прыладамі як цэнтэфуга і інш. Вось дзеля гэтага патрэбна было-б каб нашы пчалары закладалі свае гурткі, і мэтаю якіх было-б: павялічэньне вытворства мёду, а таксама забяспечаньня пчалароў патрэбнымі прыладамі і літэратураю. Гурткі маглі-б аб'яднацца ў адзіную Беларускаю Пчаларскую Супалку, якая добра бараніла інтарэсы нашых пчалароў. Такая супалка магла-б мець вялікі ўплыў на заграначным пчаларскім рынку, бо кажу, што мы займаем не апошняе месца на пчаларстве ў Эўропе. Нашы мядовыя вытворы пад назовам „Літоўскі крупнік“ ёсьць знымі ўсей Эўропе; сьвечкі з воску беларускіх і ўкраінскіх пчолаў гараць чужымі не па ўсіх царквах і касцёлах. Дык вось, беларускія пчалары, арганізуйцеся, каб беларускі голас быў чуцны ў Празе на пчаларскім зьездзе. Даволі спаць. Чаго ня можа зрабіць адзін, грамада зробіць лёгка. Вучыцеся ад пчолаў. *Пчалар.*

Да нас пішуць.

Як праводзіцца сэквэстрацыя?

З в. Венцэвічы, гм. Сьвірская.

Войт гміны Сьвірская Язэп Вайткевіч прыехаў разам з сэквэстратарам Шаўдынскім у вёску Венцэвічы і жадаў ад сялян выплаты залежных падаткаў. У гэтай мэце сэквэстратар пакіраваўся да тутэйшага селяніна Антося Пяркоўскага. Падаткі, як цьвердзіць апошні, былі ў яго ўсе выплачаны. Не бяручы гэтага пад увагу сэквэстратар жадаў залежных аплатаў не даючы пры гэтым ніякага тлумачэньня. Праз некалькі гадзін прышоў да Пяркоўскага і войт, які быў ужо падпіўшы (заходзіўся ён да тутэйшай вучыцелькі). Ён таксама націскаў Пяркоўскага да заплаты падатку, калі селянін сказаў, што ён ня маець грошы дык зажадалі ад яго якогакольвек інвэнтару. Але Пяркоўскі таксама адказаўся ім гэта выдаць. Так войт з сэквэстратарам і ад'ехалі.

На другі дзень, калі ў доме Пяркоўскага ня было самага гаспадара, зноў зьявіўся войт з сэквэстратарам, таксама падпіўшы ў вучыцелькі, увайшоў самаўпраўна з крыкам у дом і зажадаў падаткаў.

У доме Пяркоўскага знаходзілася толькі адна кабэціна, яго сястра. Войт нічога не зважаючы ўламаўся да скрыніі шафы, і забраў кашуху. У гэтым часе, жаліцца Пяркоўскі, што згінулі 100 рублёў золатам.

Сястра ягоная нічога не магла сабе зарадзіць, бо раз, што была кабета, а другое, што пара была ўжо позная, 10 — 11 гадзіна ў ночы. Калі потым надайшлі ў дом суседзі і яна стала дамагацца звароту забранага кашуха, войт з сэквэстратарам кінуліся на яе зьвязалі, моцна прыгэтым пабіўшы кабету. Вярнуўшыся ў сваю хату і ўвiдаеў я што там рабілася, зьявнуўся з запытаньнем да войта, што ўсё гэта знача. Не даючы мне ніякага адказу апошні схпіў мяне за грудзі, парваўшы кашулю і жадаў далей аплаты падаткаў.

Венцэвіч.

Сынкі паважных бацькоў.

Ёсьць у беларускім куточку вёска Кумельшына, Даўгінаўскай воласьці. Людзі здаецца, як людзі, а можа яшчэ на вока і віднейшыя ад іншых бо ўсе годны толькі ў гвардыю, а розуму дык самала. Куды толькі яны ня сунуцца, усюды іх ганяюць як блікі. Чапельшчыне, прыходзіцца цяпець усе напасьці ад гэтых кумельшчан; ня можа яна абаравіцца ад іх.

Здарылася 15 лютага ў Чапельшчыне вясельле. У вечары ўсе Кумельскіе хлопцы і ядаўна жанатыя з кіямі і палкамі зьявіліся ў Чапельшчыну знарокам каго пабіць, а музыку з вяселья сілком забраць у сваю вёску. Да гаспадара дзе былі скокі, зьявнуліся з лаянкай. Чапельшчане заціснуліся ў куток і маўчалі. Але тутачка зьявіліся кастычаны і справа пашла інакш. Паўстала бойка, кумельшчане адступілі. У бойках забітых няма, а раненых ёсьць з абодвух бакоў.

Вось, браточки, да чаго мы дайшлі, дзе губляем свае капелькі крыві напрасна. Ня слухайце кумельшчане сваіх павадыроў на благое, а лепш займіцеся карыснай працай, прасьветай сваёй цемнаты! *Квактун.*

Чужаземцы з Белавежы.

Уелася нам у жыцьцё адна крыўда, гэта ўласная нясьведомасьць таго, што беларускае, бо мы сядзім у цэмы: бяз школы, бібліятэкаў, чытальняў і г. д. Вінавата гэтаму, часткова, наша інтэлігенцыя, бо калі хто з нас хоць раз паўшы ў чужую старонку ды яшчэ ў панкі або, як часцей бываець толькі ў панскія лёкаі, дык ужо выракаецца, чураецца і стыдаецца прызнавацца, як да сваёй мовы, так да свайго народу і да ўсей бацькаўшчыны а мо' і да самаго сябе. Ён ужо з няўвагай глядзіць на сваю вёску і на сваіх родных.

Меў я адзін раз гэткае здарэньне. На рабоце ў пільні пазнаёміўся я з адным „расейцам“ як ён сябе называў, ды яшчэ дабаўляў „петраградцам“. Ува ўсім мы з ім згаджаліся, толькі ў адным не маглі сыйсьціся гэта ў пытаньні аб нашай мове. Беларускаю мову называў ён мужыцкай гаворкай, а ўсе хто чуець сябе болей-меней культурным чалавекам, павінен, як ён казаў, гаварыць парасейску. Ну што-ж, калі ён расеец, дык ня знаець нашага жыцьця, а разам з гэтым і мовы, тут нічога дзіўнага няма. Ажно вось рэч асьвятлілася іначай.

Праз нейкі час надумаўся гэты „маскаль“ „путешествовать“ па някультурным нашым краі ды паглядзець, як там „мужыкі“ жывуць. Выходзячы з дому прырок ён праз дні два-тры

вярнуцца назад. Але як пашоў дык і ні слуху, ні духу прапаў чужанін ды і толькі. Што рабіць, замальдаваць у паліцыю ці што? Ды неяк страшна, каб апошняя чагось не прычэпілася да мяне. Я пастанавіў напісаць войтам тых воласьцяў у якія ён пакіраваўся і пайсьці, можа, думаю, дзе небудзь знайдзіцца жывы ці няжывы. І вось, найшоўся гэны быццам расеец, дзякуючы сакрэтэру Ліўскай воласьці. Ды яшчэ як, у ягонай вёсцы, у Аранчычах, дзе жылі яго бацькі і дзяды і дзе сам ён радзіўся. Прачытаў я ліст сакрэтэраў і стаяў як аслупелы нічога ня мог сказаць. Дык вось якія ў нас бываюць чужаземцы і як нашыя Беларусы выракаюцца, па сваю ганьбу, усяго таго, што ёсьць ім роднае. Адно добра, што такія асобы ужо рэдка здараюцца.

Беларус.

НАШАЯ ПОШТА.

Гардзею А.: Друкі паслалі.

П. Доль: Карэспандэнцыю і вершы атрымалі, можа нешта-небудзь надрукуем.

С. Пяюну: Прысланае атрымалі. Камэдыю магчыма будзем друкаваць.

Юрчыку А., Ярковічу Ф., Супко М., Панкевічу Ул. і інш., Малочку П., Ціслевічу, Потрысю В., Горну, Макарэвічу С. — пробны нумар паслалі.

Гардзею А., Бушмічу М., Ліштвану, Завадзкіму Б., Антопкіну Д., Майсейчыку Ул. — газету пасылаем.

Дасталі ад:

Карасэвіча — 3 зл.

Ардукевіча К., Шыдлоўскага С., Лаўрэшука М., Крэчкі Э., кс. Шчэпеновіча М., Венько Ем. — па 2 зл.

Мэлепа А. — 1 зл. 50 гр.

БІРЖА.

Вільня, 7.ІІ. 1927 г.

ВАЛЮТЫ:

Далары 8.92¹/₂—8.93¹/₂ зл.
Рублі зал. (10 р.) 47.30—47.35 „

ЗВОЖЖА, ЗЕМЛЯРОБ. І ІНШ. ПРАДУКТЫ:

Вільня, 8.ІІ. 1927 г.

Жыта за 100 кг. (6 пуд.) 43.00—44.00 зл.
Авёс „ „ 39.00—40.00 „
Ячмень брав. „ „ 39.00—40.00 „
„ на кашу „ „ 00.00—00.00 „
Пшаніца „ „ 50.00—51.00 „
Сланіна тутэйшая І гат. 1 кг. 4.00—4.20 „
Клустасьць свінная „ „ 4.50—4.70 „
Масла несал. за 1 кг. „ „ 7.00—7.60 „
„ салён. „ „ 5.50—6.00 „
Сьмятана за 1 літр 2.20—2.40 „
Тварог „ „ 1.00—1.50 „
Яйкі за 1 дзес. 2.40—2.50 „

АБВЕСТКІ:

Ініцыятыўная група па арганізацыі сьвяткаваньня 9-х угодкаў абвешчваньня Незалежнасьці Беларусі гэтым даводзіць да ведама беларускага грамадзянства, што хто хоча прыняць удзел у сьвяткаваньні, павінен загадзя запісацца ў Беларускам Інстытуце Гаспадаркі і Культуры (Завальная 6—5) у гр. Г. Карузянкі (штодня ад гадзіны 10—3). Складка выносіць для мужчын 10 зл., для кабет 8 зл., студэнты плацяць палавіну.

Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны

Вільня, Людвісарская вуліца № 1.

Прымае заказы на ўсялякія друкарскія работы ў розных мовах (кніжкі, брашуры, газеты, афішы, канцэл. бланкі і інш.).

ЦЭНЫ КАНКУРЭНЦЫЙНЫЯ.

СПАЎНЕНЬНЕ ЗАКАЗАЎ ХУТКАЕ І СУМЛЕННАЕ.